

שלום רב,

בפתח הדברים ברצוננו להודות למבקרת ולחברי ועדת הביקורת על פועלם ועל הדו"ח וההמלצות, אנו רואים חשיבות רבה להטמעת הערות הביקורת.

להלן התייחסות "אופק" לדוח הביקורת הפנימית :

א. תיקון תקנון אופק -

אופק נרשמה ביוני 2012 ע"י מייסדיה לפי תקנון התאגדות שהותאם למטרות הצפויות של אופק, לפי מיטב הידיעה אותה עת.

ראוי לזכור כי מזה עשרות שנים לא קמה בישראל אגודה שיתופית שמטרתה הקמת בנק קואופרטיבי ולכן הניסיון בתחום זה היה מועט עד אפסי.

די מהר התברר, כי נדרשים תיקונים לתקנון, וזאת הן על רקע הבנות שהתגבשו במהלך העבודה והן על רקע התפתחויות רגולטוריות, דוגמת החלטת רשות ני"ע מיום 29.9.13. משכך, החל תהליך ארוך (ומתיש) מול רשם האגודות השיתופיות לתיקון התקנון, כפי שיפורט להלן (בתמצית, יחסית למציאות):

אופק העבירה טיוטת תקנון מתוקן, רשם האגודות השיתופיות העיר את הערותיו וכך גם יוני מירון ממשרד המפקח על הבנקים. נציגי אופק אף נפגשו עם גורמים אלה, לליבון ההערות ומספר טיוטת ביניים הועברו לעיון רשם האגודות והפיקוח במהלך התקופה. ההבנה היתה שלמרות שהאגודה עדיין איננה "בנק" ולכן אינה מפוקחת ע"י המפקח על הבנקים כי אם ע"י רשם האגודות בלבד, ראוי שתנתן התייחסותו של הפיקוח לתקנון כבר בשלב זה, על מנת שלא ייעשו דברים שלא בתיאום עימו ואלה יתגלו בשלב מאוחר מדי.

לאחר שהושגו הבנות עם משרדים אלה, הגישה אופק בינואר 2014 בקשה לרשם האגודות השיתופיות לאשר את טיוטת התקנון, הכוללת את תיקוני שני המשרדים (רשם האגודות והפיקוח על הבנקים). התקיים קשר שוטף מצד אופק עם היועץ המשפטי של הרשם, עו"ד אהוד אמיתי, במטרה שייקדם את הטיפול בנושא. לאחר מספר חודשים (ולאחר לחץ מצידנו לקדם את העניין) הודיע עו"ד אמיתי כי הוא, במבחינתו, סיים את הטיפול וכי הוא מגיש את הבקשה להחלטת הרשם.

הרשם החליט, כי הוא מבקש לקבל התייחסות רשמית לטיטת התקנון מהפיקוח על הבנקים ועל כן הוא מחזיר את הטיוטה למפקח (זאת למרות שעו"ד אמיתי הסביר, לדבריו, לרשם כי הפיקוח על הבנקים העיר כבר את הערותיו לטיטה, אך הרשם, כאמור, ביקש התייחסות רשמית), כך שלמעשה הוחזרנו מספר חודשים אחורה בטיפול בנושא.

ביום 24.3.14 נשלח מכתב מטעם הפיקוח על הבנקים הכולל הערות לטיטת התקנון (רצ"ב).

ההערות נדונו בין אופק לבין הפיקוח על הבנקים ולבין עו"ד אמיתי ממשרד רשם האגודות, הן בכתב והן בע"פ (רצ"ב למשל מכתב אופק למפקח על הבנקים מיום 12.6.14 ומכתב עו"ד שמואלי בשם אופק לרשם האגודות מיום 12.6.14), ורוב ההערות הוטמעו בטיטת התקנון המתוקנת.

משהושגו סוף סוף הסכמות בין כל הגורמים, הגישה אופק באוגוסט 2014 בקשה נוספת לרשם האגודות לאישור טיוטת התקנון המתוקנת (אם היתה מתקבל האישור, היתה הטיטה מובאת לאישור האסיפה הכללית של אופק, להשלמת התהליך).

בקשה זו לא נענתה עד עצם היום הזה, למרות עשרות של טלפונים ומיילים וכן תזכורות בע"פ בעת פגישות עם הרשם עצמו ועם עו"ד אמיתי.

בנוסף להתכתביות שבהן מבטיח עו"ד אמיתי להדרש לנושא, ניהלנו, גם עו"ד איתן שמואלי וגם אנוכי, שיחות טלפוניות רבות עם עו"ד אמיתי, מבלי להרפות, כשבכל אחת מהן הוא אמר שהם עמוסים והבטיח לתת תשובה בהקדם.

רצ"ב במייל עוקב, התכתבות לדוגמא עם עו"ד אודי אמיתי ממשרד רשם האגודות ובו אנחנו מבקשים בכל לשון של בקשה לטפל בבקשת אופק לתיקון התקנון, תוך שאנו מדגישים, כפי שעשינו לכל אורך הדרך, עד כמה בעייתי המצב שבו האגודה מצויה - מחד, התקנון התקף כבר אינו תואם את המציאות ודרישותיה ומאידך, בקשת אופק לתיקון התקנון, איננה מטופלת, למרות תהליך שארך חודשים רבים ומיצוי הערות כל הגורמים השלטוניים הרלוונטיים. ראו למשל, תשובתו של עו"ד אמיתי במייל ביום 3.11.14: "מודע לכך אך מאד עמוס. אתן לזה עדיפות. יטופל מבחינתי בימים הקרובים ממש."

כאמור, לא ניתן היה לקבל החלטה.

ב. להערת הביקורת בסעיף 4 בעמוד 9 לטיטת הדו"ח לפיה - "בישיבת ועד הנהלה מיום 7.11.2013 נקבע כי "תאגיד מסוג חברה שמבקש להצטרף לאגודה יוכל לעשות זאת אם מחזור המכירות השנתי שלו עומד על פחות מ 50 מליון ש"ח". הערת הביקורת: ההגדרה הנ"ל אינה תואמת את הוראות טיוטת התקנון לפיה רק עסק קטן, שהוגדר כעסק שמחזור הכנסותיו אינו עולה על 25 מליון ש"ח ומעסיק עד 50 עובדים, יכול להצטרף כחבר".

ברצוני להסביר (והדברים גם מובנים יותר על רקע תיאור השתלשלות הטיפול בתיקון התקנון כמפורט לעיל), כי חוסר ההתאמה מקורו בכך שהחלטת הוועד התקבלה מתוך כוונה שגם "עסקים בינוניים" כהגדרתם בהחלטת הממשלה (עד מחזור שנתי של 50 מיליון ש"ח) יוכלו להיות חברים באופק, בעוד שהערת הפיקוח על הבנקים המגבילה את החברות באופק ל"עסקים קטנים" (עד מחזור שנתי של 25 מיליון ש"ח) ניתנה אח"כ. יצוין, כי נציגי אופק שוחחו על כך בפגישה עם המפקח על הבנקים וניסו לשכנעו להחיל את ההגדרה גם על עסקים קטנים וגם על עסקים בינוניים, אך בסופו של דבר, הפיקוח החליט כי תשאר הגדרת "עסקים קטנים", ובהתאם לעמדה סופית זו תוקנה טיוטת תקנון אופק והוגשה לאישור רשם האגודות (ראה לעניין זה מכתב אופק למפקח מיום 12.6.14 הרצ"ב). זהו מקור ההבדל בין ההחלטה שצויינה לבין טיוטת התקנון ואין מדובר בחוסר קוהרנטיות. החלטת הוועד המנהל לאמץ את טיוטת התקנון בנוסח החדש ולהגישה לאישור רשם האגודות, כוללת את כל תיקוני הטיטה, לרבות התיקון לעניין "עסקים קטנים" (פרוטוקול החלטה בכתב מיום 5.8.14).

ג. לגבי הערכת הביקורת כי קצב המצטרפים הנמוך הינו בשל מחיר מניית החברות - הערכת הביקורת בנקודה זו הינה, כמובן, הערכה לגיטימית, אך, מדובר בהערכה ככל הערכה אחרת. אין באפשרותנו לדעת (לצערנו) מה היה קורה אילו מחיר מניית החברות היה 1,000 ש"ח. האם ניתן היה למכור 100,000 מניות במחיר של 1,000 ש"ח במקום 30,000 מניות ב - 3,000 ש"ח. כמו כן יש לזכור, כי

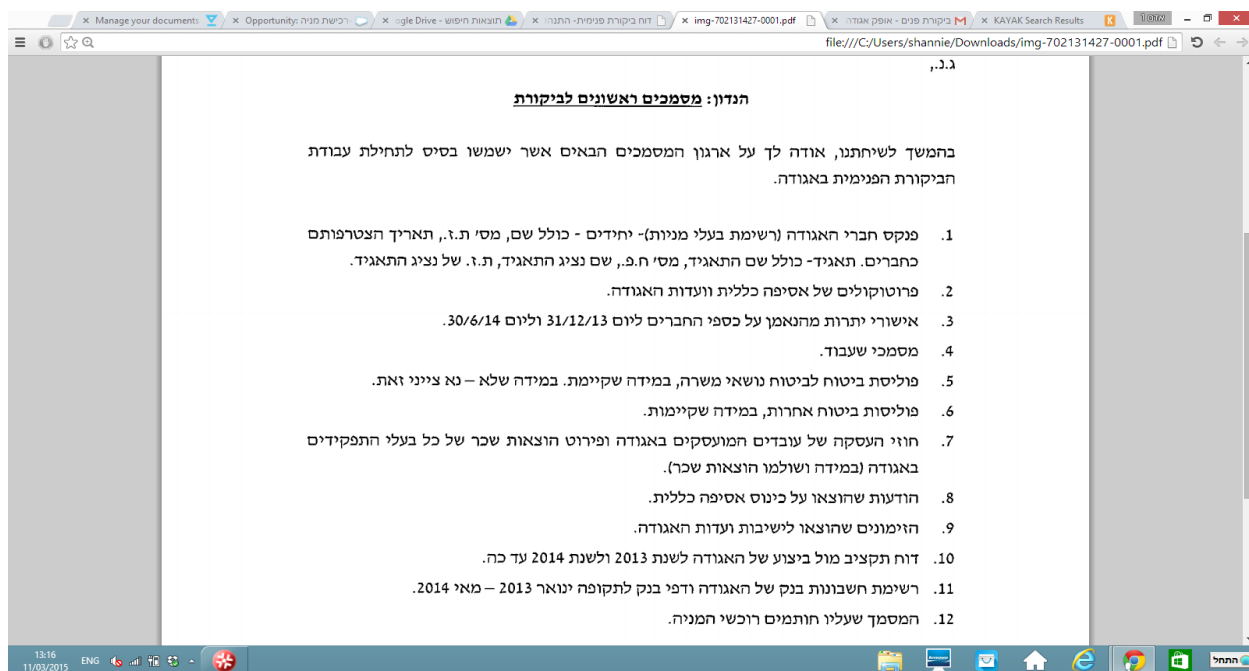
למחיר המניה יש השלכות בשני מישורים - א. היקף הסכום המופנה לפעילות השוטפת. ב. ההון עצמי ההתחלתי של הבנק. ולפיכך, יש לשקול כל החלטה בדבר מחיר מניית החברות בראי השלכות אלה.

באופן נערכו דיונים רבים סביב נושא זה, כמו גם סביב האפשרות להנגיש את רכישת מניית החברות באמצעים שונים, כגון חלוקת התשלום למספר תשלומים גדול יותר (עד היום ניתן לחלק את התשלום ל - 10 תשלומים ללא ריבית). נשמעו דיעות שונות והדיון בנושא זה היה מעמיק. כך למשל, נערך באופן סיעור מוחות בנוכחות נרחבת, אשר נטלו בו חלק לא רק חברי הוועד ונושאי תפקידים באופן, אלא גם מתנדבים רבים בעלי ניסיון רב בתחום הבנקאי והכלכלי.

לעניין זה חשוב לציין, כי מחיר מניית החברות נקבע ע"י המייסדים הראשונים בעת הקמת האגודה וכן כי ע"פ החלטת רשות ני"ע מיום 29.9.13, אופק יכולה רק להוריד את מחיר מניית החברות, אך לא להעלותו, כלומר - כל החלטה בדבר הורדת המחיר היתה בלתי הפיכה (או לכל הפחות טעונה אישור רשות ני"ע). בהתקיים דיון מעמיק וראוי בנקודה זו, ההחלטה על מחיר מניית החברות לטעמי מצויה במתחם הסבירות. כמובן, שכל אחד מאיתנו מחזיק בדיעה ובהערכה אישית, מה היה יכול להיות אילו המחיר היה אחר.

ג. לגבי מסמכים ונתונים שנדרשו ולא הועברו לידי המבקרת הפנימית :

יולי 2014 - הועברה בקשת מסמכים ראשונים לביקורת :

6/8/2014 - פנינו למבקרת הפנים בבקשה לסבלנות, מכיוון שחלק מעובדי האגודה גויסו למלחמה ובמקביל התחילה ביקורת חיצונית לאגודה.

24/8/2014 - הועבר מייל עם החומרים וההתייחסויות של האגודה לבקשות המבקרת הפנימית, כלהלן :

שלום רוחמה,

ברשותך אתייחס לרשימת החומרים שהעברת לנו, לפי סעיפים :

1. מצ"ב למייל
2. מצ"ב למייל
3. מצ"ב למייל
4. מצ"ב למייל
5. מצ"ב למייל
6. ביטוח רכוש וחבויות של החברה - תשובתה של סוכנות הביטוח, ממתניה שיעבירו לי את הפוליסה המלאה. הנכם מבוטחים באמצעות הפניקס חברה לביטוח. תקופת ביטוח 05.11.2013 עד 31.10.2014 הפוליסה מבטחת :
תכולה כללית ע"ס 10,000 ₪
ציד אלקטרוני נייד ע"ס 20,000 ₪
ציד אלקטרוני נייד ע"ס 20,000 ₪
חבות מעבידים עבור 10 עובדים
אחריות כלפי צד שלישי בגבולות אחריות של 1,000,000 ₪ למקרה ולתקופה במידה ונדרש עדכון הנתונים לביטוח אנא עדכני אותי ונעדכן הפוליסה בהתאם.
7. מצ"ב הוצאות עלות מעביד לשנת 2014 לפי עובדים. ממתניה להשלמות נוספות מהנהלת החשבונות וחשבת השכר- אעביר בהקדם.
8. מצ"ב במייל הזמנה שפורסמה באתר שלנו כולל כל החומר לעיון (הודעות בתקשורת, ממתניה לתשובה ממשרד היח"צ שלנו ואעביר במייל הבא)
9. זימונים וקביעות ישיבות תמיד נעשו דרך המייל.
10. דוח התקציב והביצוע שלנו מתעדכן ובעצם גורס נתונים קודמים, אני מצרפת את התקציב המעודכן שפרסמנו לפני שבוע. אשתדל לחפש גרסה ישנה בה קיימים נתוני התכנון לפני העדכונים.
11. מצ"ב למייל (ממתניה לדפי בנק שנת 2013 של בנק לאומי, אעביר במייל הבא)
12. מצ"ב למייל

החומרים דחוסים בקובץ ZIP ומרוכזים בתיקיות נושא, לנוחיותך,
אם משהו לא ברור, אנא פני אליי ואשמח להסביר.
תודה
שני

25/8/2014 - מכיוון שהקבצים היו גדולים מאוד, ערכנו בירור שהכל הגיע כשורה ויועבר לרוחמה, המבקרת הפנימית. והתקבלה התשובה הבאה :

כן, תודה.
אם לרוחמה תהיינה שאלות/הבהרות אפנה אלייך (לבינתיים לא ראתה את הקבצים שצרפת).

בברכה,
ריקי

**** ממועד זה ועד ינואר 2015 לא קיבלנו התייחסות/שאלות/בקשות נוספות ****

ספטמבר 2014 - הסתיימה ביקורת חיצונית, הדוחות הכספיים פורסמו ואושרו ע"י האסיפה הכללית .

ינואר 2015 - התקבלה פנייה ממשרדה של מבקרת הפנים עם רשימת דרישות:
בהמשך לשיחתנו להלן רשימת מסמכים שאנו צריכים לצורך הביקורת הפנימית באגודה:

1. אישורי יתרות מהנאמן ליום 30/06/14 וליום 31/12/13 (לא דפי תנועות).
2. פוליסות ביטוח לנושאי משרה במידה וקיימות, במידה ולא קיימות נא ציין זאת.
3. פוליסות ביטוח אחרות.
4. חוזי העסקה של עובדים המועסקים באגודה ופירוט הוצאות השכר של כל בעלי התפקידים באגודה (במידה ושולמו הוצאות שכר).
5. חוזים או הסכמים נוספים עליהם חותמים העובדים (לדוגמא הסכם סודיות).
6. זימונים שנשלחו לשיבות ועדות האגודה.
7. מבנה ארגוני של האגודה (במידה יש).
8. תכנית עסקית (במידה יש).
9. תכנון כח אדם (במידה יש).
10. במידה יש נהלי עבודה כתובים.
11. מי הוא גזבר האגודה בימים אלו?

הודעתי להם שאנחנו בביקורת שנת 2014 ואעביר להם את החומרים במקביל להכנתם לביקורת החיצונית. ועל כך קיבלתי את התגובה הבאה :

שני שלום,
 כבר באוגוסט שלחת מייל לגבי איסוף החומר לרוחמה (מצ"ב המייל) וטרם קיבלנו ממך חומר מאז...
 נא קדמי את איסוף החומר כמה שיותר מהר על מנת שנוציא את הדוח שלנו בהקדם האפשרי, ולחצי על הנהלת החשבונות לגבי חומר שנמצא אצלם.

תודה
 אריאל

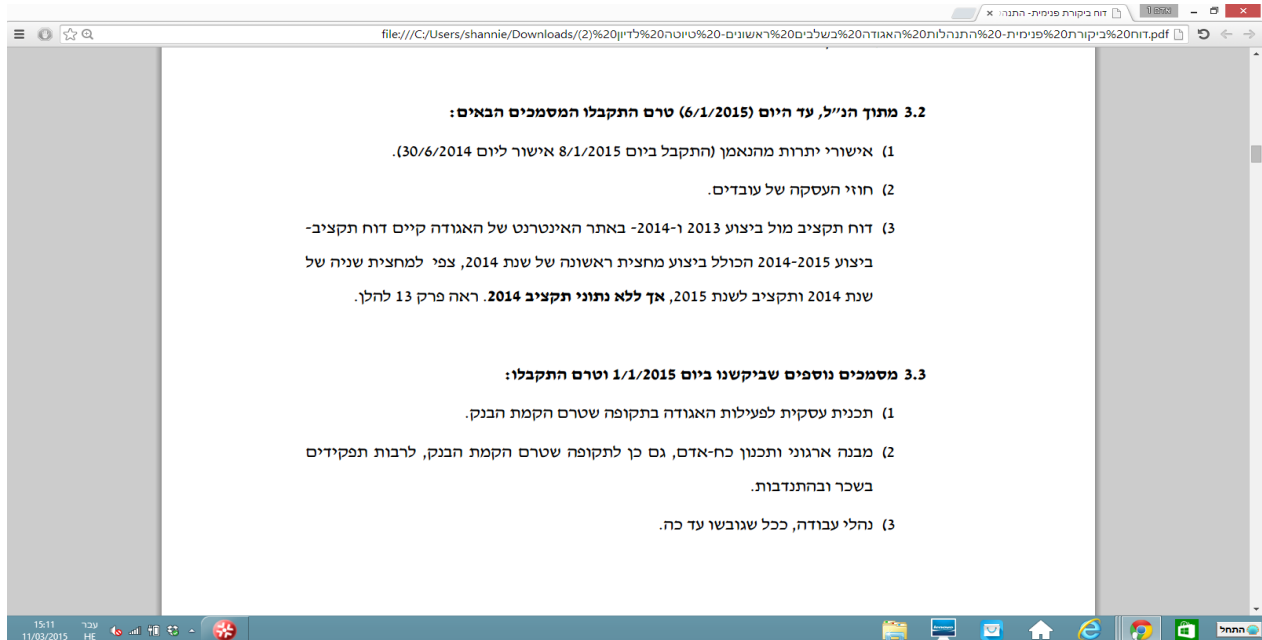
העברתי להם את המייל מאוגוסט 2014 בו קיבלתי אישור לקבלתם את החומרים ושהנחתי כי מאז לא דיברו איתנו ולכן הכל כשורה. הוספתי שיש לי בעיה במקביל לביקורת שנת 2014 לפנות זמן גם להשלמות לשנת 2013.

בעקבות תגובתי זו, קיבלנו הערה כי איננו משתפים פעולה עם המבקרת הפנימית ודרישה להיענות לפנייתם בהקדם, וכי "אין הכרח שהנתונים יהיו ל- 2013, אם יש לך מעודכן- אפילו עדיף".

מה-7/1/15 עד ה-19/1/15 הועברו למבקרת הפנים המסמכים ע"פ דרישתה, בתקופת הזמן הזו ולאחריה לא התקבלו התייחסויות/שאלות/בקשות נוספות.

בתאריך 11/1/2015 הופק דוח ביקורת פנימית. חשוב לציין כי המשכנו להעביר חומרים עוד שבוע נוסף לאחר מכן, ומעולם לא קיבלנו תגובה על כך שהביקורת הסתיימה.

בדוח צויין כי חלק מהחומרים לא התקבלו:

התייחסות האגודה לרשימת החוסרים:

1. אישור יתרה מהנאמן - הועבר העדכני ביותר שהיה נכון למועד העברת הדרישות.
2. הסכמי העסקה - הועברו ב-19/1/15 עבור 2 העובדות היחידות באגודה נכון למועד זה.
3. דוח תקציב מול ביצוע - ניתן לראות כי אינו מופיע ברשימת דרישות הביקורת.
4. תכנית עסקית - הועברה ב-15/1/15 התכנית העסקית של האגודה להקמת הבנק, שהעברנו למפקח על הבנקים. כפי שניתן לראות ברשימת הביקורת לא צוין כי הדרישה היא לתכנית שטרם הקמת הבנק, וכמו כן לא התקבלה תגובה ממבקרת הפנים כי מה שהועבר אינו תקין.
5. מבנה ארגוני - לא מוזכר בדרישות. תכנון כח אדם - אין לאגודה
6. נהלי האגודה שגושו עד כה - הועברו ב-12/1/15 - נהל רכש, נהלי עבודה במוקד, נהל קליטת עובדים, נהל אישור חברים והדפסת מניות חבר, טמפלט אחיד של הסכם עבודה + הסכם סודיות.
7. פנקס חברי האגודה אינו כולל את מלוא הפרטים הנדרשים על פי התקנון להיכלל בפנקס (כולל רק שם, מספר תעודת זהות ותאריך אישור החברות) הפרטים החסרים: מען החבר, תאריך תחילת חברותו באגודה, מספר סידורי של מניית החברות המוחזקת על ידו, הסכום ששילם עבור המניה ותאריך הפסקת חברות) האחרון נראה בשלב זה פחות רלוונטי(פנקס חברי האגודה אינו כולל את מלוא הפרטים הנדרשים)

בדרישות שקיבלנו התבקשנו להעביר דוח עם פרטים ספציפיים שצוינו כנדרשים ואלו הם בדיוק אלו שצינה מבקרת הפנים שהועברו, אילו התבקשנו להעביר את כל שאר הפרטים היינו עושים זאת, מכיוון שהאגודה מנהלת במערכת CRM את כל הרישומים הללו (ואף מעבר לכך) עבור כל חבר.

תודה רבה

אופק - אגודה שיתופית לניהול הון בע"מ